

יוצא לאור ע"י
ללמוד ולדעת - מודע הלכתי
רח' אבוהציון 8 בני ברק
דוא"ל: etrog.net.il: 10noy
נערך ע"י
הרה"ג ישראל נואר ויו"ל שלישי"א
מח"ס וביום השבת השולחן כהלכתו
והמועדים כהלכתם
רב קהילות בני הישיבות והיכל יוסף שלום
רמת בית שמש ג'

עמ' ב'
לדעת חכמה -
שאלות מצויות מבית ההוראה

עמ' א'
נושא על הפרק -
פירות וירקות נכרי

פירות וירקות נכרי והערבה הצפונית - אחרי זמן הביעור

ידוע ומפורסם חילוקי הדעות בין גדולי הפוסקים לגבי קדושת שביעית בפירות נכרים, וכן הנידון שהתחדש בשנים האחרונות האם אפשר לסמוך על השערות שלנו וחישובים שלנו לקביעת גבולות הארץ או שאין לזוז ממה שכתבו הרמב"ם והכפתור ופרח שהגבול מחושב לפי המעלה השלושים.

והנה, לכאורה כשהסתיימה שנת השמיטה נידון זה כבר אינו נוגע לנו למעשה. אמנם, האמת שבימים אלו הנידון מצוי מאוד מאוד אצל כל מי שמוזמן בימים אלו ובחודשים הקרובים לשמחה באולם בכשרות בד"ץ העדה החרדית, כאשר ירקות או פירות של נכרים שעבר זמן הביעור או ירקות ופירות מהערבה הצפונית שעבר עליהם זמן הביעור מוגשים לסעודה, ויש לברר היטב האם מותר לאוכלם שהרי מי שלא ביער חל איסור אכילה על הפירות [רמב"ן פ' בהר וחרדים פרק ביעור ופירות שביעית ור"ש סירליאו פ"ט וחזו"א סי' י"א סק"ו וסדר השביעית], וגם אם כן, האם צריך לבערם לפני האכילה.

ויש הבדל גדול בין פירות וירקות של נכרים לבין פירות מהערבה הצפונית. בפירות וירקות נכרי, גם מי שנוקט להחמיר יכול להקל לבערם מיד עכשיו, ויכול במקום להפקיר ולאכול, אבל בפירות מהערבה הצפונית אין הדבר פשוט להתיר לאוכלם אחרי זמן הביעור^א.

ושיטת הר"ש הזקן [מובא במבי"ט סי' כ"א ובר"ש סיריליאו שביעית פ"ו סוף הל' א' ובשו"ת אבקת רוכל סי' כ"ג] שאין חיוב ביעור בפירות נכרים אע"פ שיש בהם קדושה, אמנם ר"ש סיריליאו עצמו חולק וגם הר"י קורקוס פ"ז ה"ג [ג' חולק, וכ"כ החזו"א סי' כ"ה סקכ"ה]. ודעת כמה מגדולי הפוסקים [החרדים שם ושערי צדק להחכ"א פ"ט ס"ה ופאת השולחן פ"ז

א. בפירות וירקות של נכרים יש כמה צדדי היתר, האחד עצם הנידון האם יש קדושת שביעית בפירות נכרים וכידוע שנחלקו בזה הבית יוסף והמבי"ט וגם בזמנינו נחלקו בזה גדולי הדור וגדולי ההוראה. והשני, גם אם נאמר שיש קדושת שביעית בפירות נכרים, יש לדון האם יש חיוב ביעור בפירות נכרים, ובזה דעת רוב הפוסקים שיש דין ביעור בפירות נכרי,

שאלות מבית ההוראה

התחלת תפילת שמונה עשרה עם רוב מנין * הלואה מהבנק תמורת פתיחת חשבון * עניית אמן לפני נטילת ידיים * שמע קידוש בלי שהמקדש ידע שהוא נמצא * 'פנים חדשות' שיצא לפני ברכת המזון * קברי צדיקים בערב שבת אחרי הצות * החלפת מקום עם אביו בבית הכנסת * מראית עין בצבע אדום שירד מחותמת של ביצה * אכילה בכין השמשות של ראש חודש * עובד זר בבית זקן- כשרות המאכלים * הכנסת דבר קודש למתקן גניזה עמוק * גננת לא נשואה * נקרעו בגדיו מ'משטח' ברחוב

התחלת תפילת שמונה עשרה עם רוב מנין

האם אפשר להתחיל תפילת שמונה עשרה עם רוב מנין [או תשעה אנשים] בשעת

חובת ביעור עכשיו ברגע שהגיע לידו [ואפילו הגיע לידו פחות ממזון ג' סעודות]. והנה, דין הפקר הוא בפני שלושה, ובשעת הצורך אפשר להקל להפקיר בפני אחד כמש"כ המשנ"ב סי' רמ"ו סקט"ו, אמנם כתב החזו"א [סי' י"א סק"ז] שאפי' למ"ד שמשפיק אחד מ"מ בביעור שביעית צריך ג' דבעינן הוצאה חשובה. ובשבת בשעת הצורך יש להקל לבער לצורך עיקר הסעודה [או במקום שיש חשש להלבנת פנים או לצורך שלי"ו] כמו לצורך מצוה שמחוייב בה היום.

אמנם בפירות מהערכה הצפונית יש הרבה יותר להחמיר מכמה טעמים, האחד, שאין אחרונים שמקילים שאין חובת ביעור וגם אין אחרונים שמקילים שאין קנס [ורק בנכרי יש שיטות כאלו כנ"ל], והשני, גם לגבי טענת אונס אין הדבר פשוט להקל, מכיון שידוע שאין כאן שיטת ראשונים או גדולי האחרונים אלא נידון חדש האם אפשר לסמוך על חישובים והשערות של ת"ח בזמנינו לגבי גבולות הארץ, כנגד מה שכתבו הרמב"ם והכפתור ופירא בחישוב הגבול הדרומי, ואין הדבר פשוט שאפשר להחשיב דבר כזה לאונס אף אם הוא סומך על המתירים.

הנה, בעיקר הדבר נחלקו הרמ"א והט"ז ושבת יעקב האם מי שעשה על פי הוראת חכם נחשב לאנוס או לשובג [אבה"ע סי' י"ז, נ"ח ושבת יעקב ח"א סי' ס"א וט"ז יו"ד סי' צ"ט סק"ט ומג"א סי' שי"ח סק"ג], ועי' גם אליה רבה סי' שי"ח סק"ה.

מכל מקום כל דבריהם כששומע הוראה מחכם ואינו יודע שיש בדבר דעות אחרות, ואפילו בזה אין הדבר פשוט להחשיבו לאונס, אבל כשיודע

וחזו"א סי' י"א סק"ז, אבל השל"ה בשער האותיות ומהרי"ט ח"א סי' מ"ג חולקים ואוסרים] שלהלכה יש לפסוק שלדעת המב"ט וסייעתו וההולכים בשיטתו א"כ יש חיוב ביעור בפירות נכרים אלא שאין איסור אכילה על פירות שלא ביערו אותם בזמנם מפני שלא שייך לקנוס כשהפירות היו ברשות נכרי בזמן חיוב הביעור, אלא שכאשר הפירות מגיעים לידי ישראל הוא חייב עכשיו לבערם ואחרי שיבערם יהיו מותרים באכילה ולא יחול עליהם קנס של איסור אכילה. עוד יש לצרף להיתר את שיטת החרדים [פרק ביעור ופירות שביעית] שאם נאנס ולא ביער א"כ הפירות לא נאסרו באכילה מפני שלא החילו דין קנס כאשר היו אנוס בזמן הביעור, וכ"כ החזו"א [סי' כ"ו סדר השביעית אות א] מנחת יצחק [ח"ו סי' ק"ל], ולפי זה אם מי שלא ביער נוקט להלכה כשיטת הבית יוסף וסייעתו וההולכים בשיטתו א"כ בודאי נחשב אנוס גם לפי שיטת המב"ט מפני שהיה לו על מי לסמוך ולפי שיטתו ורבותיו הפירות אינם קדושים בקדושת שביעית, ולכן עכ"פ לענין קנס אין טעם לקנוסו כי לכל הפחות נוכל להחשיבו כאנוס לגבי זה שלא ביער, ולכל היותר יחול חיוב ביעור כשהפירות הגיעו לידו.

ולמעשה, הגרי"ש אלישיב זצ"ל הורה שבמקום הפסד אפשר לסמוך על סברא זו שאם סמך על המתירים והיה לו על מי לסמוך א"כ אפשר לקוראו אנוס לגבי קנס על ביעור, ועכ"פ נוכל לצרפה לדעת האחרונים הנ"ל שאין קנס על מי פירות שביעית של נכרים שאצל הנכרים [מלבד אם הפירות היו כבר אצל ישראל בזמן הביעור שאז בודאי חל הקנס!], אלא שעדיין יש לו

הצורך- כמו שמצינו לגבי חזרת הש"ץ?
תשובה: אין זה נחשב תפילה במנין כלל, כי הטעם לתפילה בעשרה שונה ולא שייך בכלל ברוב מנין², ורק בחזרת הש"ץ שייך דבר כזה בשעת הדחק של רוב מנין- וגם בזה ראוי לכתחילה שלא להקל אלא בתשעה³.

הלואה מהבנק תמורת פתיחת חשבון

בנק שמתנה נתינת הלואה בפתיחת חשבון אצלו, האם אין בזה איסור ריבית?
תשובה: אם אין תשלום חודשי קבוע על עצם החשבון, אין איסור, מפני שעצם פתיחת חשבון אין בה כלום, וגם אם מחייבים להפקיד את המשכורת שם, הרי יכול למשוך מיד באותו יום את כל המשכורת, ומה שיותר נח להשאיר שם ולנהל משם את כל החשבון, זה לא כלול בהסכם ואין זה ריבית אלא פיתוי גדול⁴.

אבל אם יש תשלום חודשי קבוע אסור⁵.

עניית אמן לפני נטילת ידים

האם מותר לענות אמן אחרי שירותים לפני נטילת ידים?
תשובה: נכון יותר שלא לענות⁶.

החזרה, ובוהו א"ש שאם אחד ישן אפשר להתפלל מעיקר הדין ואם יש עשרה שאחד מהם אינו שומע הוא קרוב לברכה לבטלה כמב' בס"י קכ"ד- והיינו משום שה'ציבור' לא שומע את החזרה וכל התפילה לא שייכת בכה"ג וולכן כתב המשנ"ב שהש"ץ יכול לומר מודים גם בזמן שהציבור אומר מודים דרבנן אע"פ שלכאורה אי אפשר לדבר וגם לשמוע ביחד [כמב' במשנ"ב ס"י ס"ה סק"א], והיינו משום שה'ציבור' שומע לחזרת הש"ץ אלא שאומר דבר זה ולכן אין זה נחשב תפילה שה'ציבור' לא שומע לה.

ועי' גם שבט הלוי ח"י ס"י רמ"ה לענין ז' ברכות שהעשרה לא שומעים את כל הברכות.
ג. עי' מג"א ס"י נ"ה סק"ה ומשנ"ב שם סק"ב, ועי' ח"א כלל כ"ט ס"א.

ד. איסור רבית הוא רק בתמורה מוחלטת, אבל אם התמורה היא 'פיתוי' א"כ אין כאן שום דבר מוכרח וברור שהרי אפשר לפתוח חשבון ולסגורו אח"כ ואפילו אם מחוייב להפקיד שם כסף הרי יכול אח"כ למושכו מיד.
ה. ע"פ ס"י ק"ס, כ"ג, שהרי נחשב כמסכם איתו שיעשה רק אצלו את העבודה.
ו. בפמ"ג [ס"י תל"ב סק"א] כתב שאסור לענות

שיש בדבר דעות אחרות, ויודע שאין כאן הכרעה של גדולי הראשונים או גדולי האחרונים שיכול לומר שדרכו ללכת כשיטתם, א"כ בודאי אין ראייה שיש מי שמיקל לדון אותו כאנוס.

ב. תפילה בעשרה יש בה מעלה שתפילה בודאי מתקבלת כשיש עשרה המתפללים ביחד [ס"י צ', ט', וכתב המשנ"ב שם סק"ה- יתפלל עם הציבור מפני שאין הקב"ה מואס בתפילת הציבור כמב' בברכות דף ח. [ועי' גם ר"ה דף יח.], ולא שייך בזה רוב כלל, ובודאי לא שייך עשרה שאחד מהם ישן או תינוק כי למעשה אין עשרה שמתפללים ביחד, ורק לענין דברים שבקדושה שענינם שצריך שיהיה ב'מעמד' עשרה אנשים שייך להתיר אמירת דברים שבקדושה ב'רוב' ציבור, מפני שאין זה דין שצריכים כולם לשמוע ביחד אלא שאין לומר דברים שבקדושה בלי שיש עשרה במקום.

ומה שחזרת הש"ץ צריכה עשרה, כתב הר"ן [מגילה דף כג] שיש בה דברים שבקדושה ולכן כולה נחשבת דברים שבקדושה, והביאו המשנ"ב [ס"י נ"ה סק"ה], והרא"ש והטור [ס"י קכ"ד] ביארו שהוא תקנה על ה'ציבור' ואם ה'ציבור' לא שומע לחזרת הש"ץ א"כ אין טעם לכל

שמע קידוש בלי שהמקדש ידע שהוא נמצא

שמעתי קידוש בבית קרוב משפחה אלא שמכיון שהגעתי מאוחר המקדש לא ידע שנכנסתי, אבל שמעתי את כל הקידוש כולו והתכוונתי לצאת ידי חובה. האם יצאתי ידי חובה?
תשובה: אם היו שם אנשים רבים, כן.

'פנים חדשות' שיצא לפני ברכת המזון

'פנים חדשות' שבא לסעודת שבע ברכות ויצא לפני ברכת המזון, האם אפשר לברך שבע ברכות?
תשובה: נחלקו הפוסקים אם יכול לברך, ולכן אין נכון לעשות כן⁷. ואם לא אכלו בסעודה בודאי לא יברכו.

קברי צדיקים בערב שבת אחרי חצות

האם נכון לפקוד קברי צדיקים בערב שבת [או ערב יו"ט] אחרי חצות?
תשובה: אפשר ומועיל כמו בשאר ימי חול⁸.

החלפת מקום עם אביו בבית הכנסת

האם אבל יכול להחליף מקום עם בנו בבית הכנסת [שיושב בקצה השני של הספסל ויש ד' אמות ביניהם] או שאסור לבן לשבת במקום של אביו?
תשובה: יכול להחליף, כי אם מחליפים לשנה א"כ אין זה נחשב מקום של אביו

לאדם אחד אכ השאר לא יוצאים ידי חובה אבל אם מתכוון להוציא את ה'ציבור' א"כ אף שיודע שהציבור הוא רק האנשים שנמצאים פה מ"מ כוונתו כללית להוציא את כל ה'ציבור' ובכה"ג מועיל לאחרים אף שאינו יודע מהם, ולכן אם יש כמה אנשים ובפרט אם הם מכמה משפחות בודאי כוונתו להוציא את ה'ציבור' ואף שיודע מי נמצא כאן מ"מ גם מי ששמע מחדר אחר יצא ידי חובה.

ח. בפת"ש [סי' ס"ב סק"ד] וכן בהאלף לך שלמה [אבה"ע סי' ק"ז] מבואר שאם הפנים חדשות יצא לפני ברכת המזון לא יברכו שבע ברכות, אבל בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל מובא שהורה שיברכו אם אכלו בסעודה ויצאו אחרי שאכלו ולעצם הדבר אם הפנים חדשות צריך לאכול, לשיטת הרמ"א אין חיוב אלא שטוב להדר ולאכול].

ט. לא מצוינו בפוסקים לא ללכת לקברים בערב שבת אחר חצות ורק בשבת וביו"ט מצוינו כן, ועי' גם ארחות רבינו ח"ד עמ' קלג.

אמן לפני נטילת ידים, ואמנם הוא מדבר לגבי מי שרוצה לצאת ידי חובה בכרכה, אבל בשבט הלוי [ח"ו סי' ה'] כתב שלא לענות אמן כלל כשצריך ליטול ידים.

ז. אם המברך מתכוון להוציא ידי חובה אחרים א"כ אינו צריך להתכוון לאיזה אדם כוונתו, שהרי מצוינו בתוקע בשופר על מנת להוציא אחרים ועבר אדם אחורי בית הכנסת שיצא ידי חובה אע"פ שהתוקע לא ידע שעבר שם אדם נוסף והוא חושב להוציא את המתפללים שבפנים [סי' תקפ"ט, ט].

ואמנם, המש"ב שם הביא בשם החיי אדם [כלל קמ"א ס"ד] שכל זה דוקא בש"ץ שמתכוון להוציא את כולם אבל אם מתכוון להוציא ידי חובה רק אדם אחד א"כ לא יועיל, אבל יש להבין, הרי ביישובים רבים מספר המתפללים והציבור ידוע לש"ץ ולתוקע ואין בדעתם שיש עוד אחד שהלך מאחורי בית הכנסת, ופעמים שיש רק מניין או מעט יותר, ולא מצוינו חילוק בזה. אלא בהכרח שכוונתם שאם מתכוון רק

בתקופה זו שהיא כל כך ממושכת'.

מראית עין בצבע אדום שירד מחותמת של ביצה

האם יש איסור 'מראית עין' בחותמת אדומה- ורודה הנדבקת לפעמים על הביצה כשפותחים אותה ונראית קצת כמו דם?
תשובה: לא מצינו איסור בשתיית שאר משקה אדום מחשש מראית עין של דם^א, ולכן אם ברור היטב שאין זה דם אלא רק צבע ורוד [בהיר] שירד מהחותמת, אין איסור בזה.

אכילה בבין השמשות של ראש חודש

מי שאוכל בבין השמשות של תחילת ראש חודש או סוף ראש חודש, האם אומר יעלה ויבוא?
תשובה: לכתחילה ראוי להימנע מלהיכנס לספק, ומי שכבר אכל בבין השמשות, בכניסת ראש חודש יאמר יעלה ויבוא אם מברך ברהמ"ז אחרי 17 דק' מהשקיעה, וביציאת ראש חודש לא יאמר^ב.

והרי הזכרה שאינה נכונה והיא שקר מעכבת בתפילה וכמבוי במשנ"ב סי' ק"ח סקל"ח שהמזכיר יעלה ויבוא בזמן שלא צריך להזכיר הוא שקר מוחלט ולגבי תפילת הלחש אף צריך לחזור ולהתפלל (ולענין ברהמ"ז הדין שונה, עי' סי' ס"ה, א' ד"ה בין).

ובספר ארוחת רבינו [ח"ג עמ' רנה] כתוב כך: סיפר הגר"ח קניבסקי זצ"ל כשלמד בישיבת פ"ת היה זמן אכילת ארוחת ערב כל יום בבין השמשות בראש חודש נתעוררה השאלה בנוגע ליעלה ויבוא ושאלו את הגר"ד כ"ץ זצ"ל ואמר בערב ר"ח לא לומר מפני שמעמידים על החזקה של היום שעדיין לא ראש חודש ובמוצאי ר"ח לומר יעלה ויבוא משום דאזלינן בתר חזקה דיום עדיין ר"ח וחיובים לומר, וסיפר הגר"ח למרן החזון איש זצ"ל ואמר מרן שלא צודק בפסקו דלא מעמידים כאן על החזקה אלא ששני בין השמשות יש להם אותו הדין בשוה, אמנם לא אמר מרן איזה דין יש להם.

ונראה פשוט שכונתו שבשניהם אי אפשר לומר מספק, ככל שאר דינים שבין השמשות הוא מספק. ובספר קצות השלחן [סי' צ"ב סק"ח] כתב שאם לא אכל כזית בסעודה שלישית לפני השקיעה לא יאמר רצה כי למעשה אכל כזית רק אחרי השקיעה שהוא בין השמשות [וגם בלי זה יש

א. הפוסקים התירו להחליף מיטות לזמן ארוך כיון שהשייכות בטילה, והכי נמי אם מחליפים לשנה שלימה אין למקום שם של מקום אביו, והרי בודאי אם אביו עזב לעיר אחרת אין איסור בזה.

יא. לא מצינו בשום מקום איסור מראית עין במין שאינו דם אלא רק בדם שהוא מותר באכילה, כתיי סי' פ"ז סק"ז, וכע"ז ביד יהודה שם סק"ה ד"ה והנה.

יב. בימי הקיץ זמן ארוחת הערב להרבה אנשים הוא בסביבות שקיעת החמה וצאת הכוכבים.

והנה, מי שאכל סעודה בבין השמשות של תחילת ראש חודש או בבין השמשות של סוף ראש חודש, למשל, מי שנטל ידים לסעודה סמוך לשקיעה וסיים סעודתו בזמן שעדיין לא צאת הכוכבים, יש לו ספק אם יכול להזכיר יעלה ויבוא בברכת המזון או לא.

גם אם ממשיך לאכול יותר מאוחר, אבל אם אכל את הפת רק בבין השמשות נשאר הדין שאינו יכול להזכיר יעלה ויבוא מפני שבין השמשות הוא זמן ספק.

ולכאורה פשוט שספק זה הוא לכל השיטות המבוארות בשו"ע [בסי' קפ"ח, י' ובסי' תרצ"ה, ג'] וגם כפי שנפסק להלכה שהולכים אחרי תחילת הסעודה, משום שבין השמשות הוא ספק,

עובד זר בבית זקן - כשרות המאכלים

עובד נכרי בבית ישראל זקן שאינו יכול להשגיח עליו, האם מותר לאכול ממה שמתבשל?

התשובה: מצד בישול נכרי, לנוהגים כהרמ"א אפשר להקל אם ישראל מדליק את האש. מצד כשרות המאכלים, האפשרות הטובה ביותר היא להתקין מצלמות במטבח [בידיעת העובד] וההסטרות יעברו לכמה מבני המשפחה.¹

אפשר גם כן להרשות לו לאכול מכל המאכלים, ובנוסף יש לבדוק מדי פעם [בעצמו או ע"י שכנים וכן ע"י חיפוש בכליו לפי הענין] שאינו מכניס איסורים לאוכל וכן לא מכניס חלב למוצרי בשר².

רק רצה ואם כן היו יכולים לכאורה להמשיך לאכול פת גם אחרי השקיעה עד זמן צאת הכוכבים המוקדם ביותר שרק אז מתחיל הספק האם לומר רצה או שיש בזה תרתי דסתרי. אלא כנראה חששו על כל יום שאם יאכלו ייכנסו לספק אם לומר יעלה ויבוא, ולכן לא אכלו כבר מהשקיעה.

ונראה שביום חול אין 'מסורת' על הארוחות [כמו שביום חול רבים לא מקפידים על הבאת מלח לשולחן ובשבת כולם מקפידים על כך- ובאמת אין שום הבדל ביניהם, וכן לגבי אמירת על נהרות בבל, וכן לגבי צורת הבציעה ועוד] ורק בשבתות יש 'מסורת' מבית אבא על מנהגי הארוחות, ורק זהו ההבדל בין ר"ח במוצ"ש לבין כל ביהשמ"ש של כניסת וציאת ר"ח, אבל האמת שאותם המחמירים שלא לאכול פת אחרי השקיעה בסעודה שלישיית בערב ר"ח צריכים להחמיר גם כן שלא לאכול פת בבין השמשות של תחילת וסוף ראש חודש.

ואם אכל כזית פת בלילה של תחילת ר"ח בודאי יאמר יעלה ויבוא, וכן אם התחיל ביום ר"ח ואכל כזית וסיים בלילה יאמר יעלה ויבוא כי לעיקר נפסק שהולכים אחר תחילת הסעודה, סי' קפ"ח סק"ל³ וסקל"ג וסקל"ד וסי' רע"א סק"ל וסי' תכ"ד סק"ב.

יג. השולחן כהלכתו סי' ט"ז סעי' י'. וצריך להתקין באופן שהנכרי לא יכול להסתיר את המצלמה או למחוק ממנה.

יד. השולחן כהלכתו שם, כיון שאם יכול לאכול הכל אי"כ לא יחליף כי אין לו רווח מזה, ועדיין צריך השגחה שלא יערב דבר איסור להשיב את חלקו כמב' ביו"ד סי' קי"ח, י"ב.

לאכול כזית לפני השקיעה משום שדיני ג' סעודות הם ביום כמב' במג"א ובמשנ"ב בסי' רס"ז.

וכן בספר אור לציון [פ"ד סוף פ' מ"ח] גם כן כתב כן 'ואולם כל זה כשאכל כזית לפני השקיעה שכיון שאכל כזית מבעוד יום אזלינן בתר התחלת הסעודה אבל אם אכל כזית בבין השמשות לא יזכיר ... בברכת המזון'.

וכן בספר אשל אברהם [בוטשאטש סי' תרצ"ג] לענין המתחיל סעודת פורים בין השמשות מ"ד לט"ו שמספק לא יאמר על הנסים.

ואם כן, למעשה מי שאכל סעודה בבין השמשות של תחילת או סוף ר"ח לא יאמר על הנסים.

ויש להעיר, שרבים נמנעים מלאכול פת אחרי השקיעה בשבת שחלה בערב ראש חודש כדי שלא להיכנס לספק אם יאמרו רצה בברכת המזון או לא, למג"א [סי' קפ"ח סק"ז וסי' תי"ט סק"א] אין לומר גם 'רצה' וגם 'יעלה ויבוא' כיון שהוא תרתי דסתרי ולכן אם נמשכה סעודתו לתוך הלילה יאמר רק 'יעלה ויבוא' ולא יאמר 'רצה', ולט"ו [סי' קפ"ח סק"ז] אם נמשכה סעודתו לתוך הלילה יאמר גם רצה וגם יעלה ויבוא.

ולכאורה מאותו סיבה בדיוק היה נכון גם כן להחמיר ולהימנע מלאכול סעודת פת בזמן בין השמשות של תחילת ראש חודש ושל סוף ראש חודש.

והנה, בהליכות שלמה [ר"ח פ"א הע' 82] הביא שהגרש"ז אויערבך זצ"ל לא אכל פת משקיעת החמה כשחל ר"ח במוצ"ש, וכן הביא בזאת הברכה עמ' 145 בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ולכאורה לא מובן, הרי בבין השמשות לא אומרים יעלה ויבוא מספק ואם כן בודאי יאמר

הכנסת דבר קודש למתקן גניזה עמוק

האם מותר להכניס דברי קודש למתקן גניזה ריק כאשר דברי הגניזה נופלים ונזרקים לקרקעית המתקן?
תשובה: מותר, ואין בזה איסור של זריקת דברי תורה, כיון שהזריקה לטובתם שישתמרו יותר^{טו}.

גנות לא נשואה

איך יש גנות לא נשואות וכן נערות שעושות קייטנות, הרי האבות מגיעים לקחת את הילדים?
תשובה: החשש הוא רק משום יחוד, ובזמנינו על פי המצוי כמעט תמיד אין חשש יחוד מפני שיכולים להיכנס מדי פעם מבחוץ וגם עושים כך אלו שמאחרים או מקדימים לקחת את הילדים [מלבד מקרים נדירים שהקייטנה נעשית בבית פרטי ואין שם עוד אנשים]^{טז}.

נקרעו בגדיו מ'משטח' ברחוב

הלכתי ברחוב והבגד נקרע ממשטח שהונח באופן שחסם את כל המדרכה, האם המניח חייב לשלם?
תשובה: אי אפשר לחייבו, ונחלקו הפוסקים האם יש לו חיוב לצאת ידי שמים^{יז}.
עוד יש צד להקל מפני שהמשטח גבוה וכולט ונחלקו הראשונים אם נחשב 'בור' במצב כזה^{יח}.

לזלזול אלא להיפך לשומרם לכבודם.
טז. בשו"ע [אבה"ע סי' כ"ב, כ'] כתב שאשה לא תלמד קטנים מפני שאבותיהם מגיעים ומתייחדים עימה, וכ"כ בח"מ שם סק"א שהאיסור משום יחוד, וא"כ כיון שבימינו יכולים להיכנס מדי פעם א"כ אין חשש יחוד.
יז. בור פטור מנזקי כלים כמב' בב"ק דף נב., ולענין האם בור חייב בנזקי כלים לצאת ידי שמים- דעת החזו"א [ב"ק סי' ב' סק"ז] שפטור ודעת הברכת שמואל [ב"ק סי' ב' אות א] שחייב. יח. עי' תוס' ר"פ ב"ק דף כז: ד"ה לפי וחידושי תלמידי הרשב"א והרא"ש שם דף לב. ד"ה אמר ריש לקיש.

טו. אסור לזרוק כתבי הקודש משום שאסור לנהוג בהם מנהג בזיון, וגם למקום מכובד אסור לזרוק כמו שכתב האגרו"מ [או"ח ח"ג סי' ג'], אבל אם הזריקה היא לתועלת ולטובתם שבאופן זה יהיו במקום טוב יותר יש לומר דמותר.
ומצאתי באחיעזר ח"ב סי' מ"ח אות ג שכתב כן, ואפשר שיש קצת הוכחה מיו"ד סי' רפ"ב, ג' שאם מתירא מפני הליסטים יכול לרכב על הס"ת בדרך.
והסברא ברורה שהרי האיסור משום הזלזול בכתבי הקודש, ואין זה איסור בעצם הזריקה אלא ב'פרשנות' שלה, אבל אם עושה כן כדי לשומרם לטובתם א"כ אין זה מעשה שמתפרש

התשובה לכל השאלות במטבח

ספר

השולחן כהלכתו

אוצר הלכות כשרות המאכלים והכלים במטבח

*

כולל כל החידושים הטכנולוגיים במטבח:

- כיריים אינדוקציה
- תנור אפיה בימינו
- שיש אבן קיסר
- תנור פירוליטי

כולל שאלות שנוצרו באורח החיים בימינו

- סיגריה אלקטרונית
- אכילה בכלים ב'צימר'
- צרירות דם בעופות
- עובדים זרים בבית
- כלים קרמיים וקורל

עורך בסדר נח במיוחד הן ללומד בקביעות והן למחפש שאלה מסיימת

ברור. מושלם. אקטואלי

להשיג ברשת חנויות אור החיים. להזמנות מרוכזות ניתן לפנות לטל' 0548572701